KEHMES BİN HASEN ET-TEMÎMÎ

Büyük bir hadîs âlimi. Künyesi, Ebu'l-Hasen'dir. Doğum târihi bilinmemektedir. 149 (m. 766) senesinde vefât etti. Ebu't-Tufeyl, Abdullah bin Büreyde, Abdullah bin Şakîk, Yezîd bin Abdullah bin Şuheyr ve daha başka âlimlerden hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Ondan da oğlu Avn, el-Kettân, İbn-i Mübârek, Vekî', Mu'temir bin Süleymân, Süfyân bin Hubeyb, Muaz bin Muaz gibi âlimler (r.anhüm) hadîs-i şerîf bildirmişlerdir. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler, meşhûr altı hadîs kitabında (Kütüb-i sitte'de) mevcûttur. İbn-i Muin, Ebû Dâvûd, İbn-i Hibbân onun sika, (ya'nî hadîs-i şerîf husûsunda güvenilir ve itimâd edilir) bir âlim olduğunu zikrederler.

Resûlullahtan (aleyhisselâm) rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîf şöyledir: Kehmes bin Hasen, Abdullah bin Şakîk'den şöyle rivâyet etmiştir: Mihcân bin Ezre' şöyle anlattı: Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) ile beraber Medîne-i münevvere'nin dışında bir yere gitmiş, dönüşümüzde, Mescid-i Nebevî'nin kapısına kadar gelmiştik. Orada namaz kılan birisini gördük. Ben dedim ki: "Yâ Resûlallah! Bu falancadır. Medîneliler arasında en çok namaz kılan budur." Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, "Sakın ona bunu duyurma, yoksa helakine vesîle olursun" buyurdular.

Kehmes (radıyallahü anh), Abdullah bin Büreyde'den, o da Yahyâ bin Ya'mes'den rivâyet etti:

"Basra'da kader hakkında ilk önce Ma'bed el-Cühenî konuşmuştu. Ben ve Humeyd bin Abdurrahmân el-Hımyerî, hac veya umre yapmak için yola çıkmıştık. Aramızda, "Resûlullahın (aleyhisselâm) eshâbından (r.anhüm) birine rastlasak da, şu adamların kader hakkındaki sözlerini sorsak" diye konuştuk. Bir müddet sonra, mescide girerken Abdullah bin Ömer bin el-Hattâb ile karşılaştık. Hemen yanına gidip; "Ey Ebû Abdurrahmân! Bizim o taraflarda ba'zı kimseler çıktı. Bunlar Kur'ân-ı kerîm okuyorlar ve ilimle de meşgûl oluyorlar. Kader diye bir şey tanımıyorlar. Hâdiselerin, Allahü teâlânın takdîr ve ilmi olmadan kendiliklerinden meydana geldiğini söylüyorlar" dedik. Bunun üzerine Abdullah bin Ömer hazretleri, "Sen onlarla karşılaştığın zaman, kendilerine, benim onlardan, onların da benden uzak olduklarını haber ver. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, onlardan birinin Uhud dağı kadar altını olsa, onu Allah yolunda harcasalar, kadere îmân etmedikleri müddetçe, Allahü teâlâ onun bu infâkını (harcamasını) kabûl etmez. Bana babam, Ömer bin Hattab (radıyallahü anh) anlattı. Dedi ki: Resûlullahın (aleyhisselâm) yanında idik. O vakit, ay doğar gibi bir zât yanımıza girdi. Elbisesi çok beyaz, saçları pek siyah idi. Üzerinde toztoprak,

ter, gibi yolculuk alâmetleri görünmüyordu. Resûlullahın eshâbı olan bizlerden hiçbirimiz onu tanımıyorduk. Ya'nî görüp, bildiğimiz kimselerden değildi. Resûlullahın (aleyhisselâm) huzûrunda oturdu. Dizlerini, Resûlullahın (aleyhisselâm) mübârek dizlerine yanaştırdı. O mübârek zât ellerini Resûl-i ekrem efendimizin mübârek dizleri üzerine koydu. Resûlullaha sorarak, yâ Resûlallah! Bana İslâmiyeti, müslümanlığı anlat, dedi. Resûl-i ekrem efendimiz buyurdu ki: "İslâmın şartlarından birincisi Kelime-i şehâdet getirmektir. (Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh) Yerde ve gökte, O'ndan başka, ibâdet edilmeğe hakkı olan ve tapılmağa lâyık olan hiçbir şey ve hiçbir kimse yoktur. Yalnız Allahü teâlâ vardır. Hakîkî ma'bûd, ancak Allahü teâlâdır. Abdullah'ın oğlu Muhammed, Allahü teâlânın kulu ve Resûlüdür. (Ya'nî peygamberidir diye söylemendir) namaz kılman, zekât vermen, Ramazan-ı şerîf orucunu tutman, gücün yeterse, ömründe bir kerre hac etmen."buyurdu. O zât bu cevapları işitince "Doğru söyledin" dedi. Bunun üzerine babam (Hazreti Ömer) "Biz onun bu sözüne şaştık. Çünkü hem soruyor, hem de verilen cevâbın doğru olduğunu tasdîk ediyor" dedi. Bu zât yine sorarak; yâ Resûlallah; îmânın ne olduğunu "bana bildir" dedi. Resûlullah efendimiz, "Allahü teâlâya O'nun meleklerine, kitaplarına, Peygamberlerine ve âhıret gününe, kadere, hayrın ve şerrin Allahü teâlâdan olduğuna inanmandır" buyurdu. O zât yine, "Doğru söyledin" dedi. Bu defa, "İhsânın ne olduğunu bana bildir" dedi. Resûlullah (aleyhisselâm), "Allahü teâlâya, O'nu görüyormuşsun gibi, ibâdet etmendir. Her ne kadar sen O'nu görmüyorsan da, O seni görmektedir..." buyurdu.

Kehmes hazretlerinin kıymetli sözleri ve menkıbeleri:

O birisine şöyle dedi: "Ben öyle bir hatâ işledim ki, kırk seneden beri onun için, ağlıyorum." O zât, "O hatâ nedir?" diye sorunca şöyle anlattı: "Beni bir dostum, ziyârete gelmişti. Onun için balık satın aldım. Pişirip yedirdim, sonra, elinin yağı ile bulaşığı gitmesi için, evin yakınında bulunan komşunun duvarından bir miktar, toprak aldım. Fakat komşumun haberi yoktu. Misâfirime elini temizlettim. Ben niçin komşunun duvarından o toprağı aldım diye, hâlâ onun pişmanlığı içerisindeyim, işte bunun için ağlıyorum" dedi.

Kehmes (radıyallahü anh) kul hakkına çok dikkat ederdi. Böyle bir hakkın üzerinde bulunmasından çok korkardı. O, bir gün yolda giderken bir dinarını düşürmüştü. Onu aramak için geri döndü. Nihâyet buldu. Allahü teâlâya hamd etti. Fakat bu sefer şunu düşündü. Bu dinar benim mi, yoksa başkasının mı! Ya başkasının ise, o zaman başkasının hakkını almış olacağım diyerek onu almaktan çekindi.

Kehmes hazretleri kireç işçiliği yapar, her gün belirli bir ücret alırdı. Akşam olunca, eve gitmeden önce, kazanmış olduğu ücretin bir kısmı ile meyve alır, onu annesine götürürdü. O annesine çok hizmet eder ve devamlı gönlünü alırdı.

Annesinin hatırını hiç kırmaz, sözlerini yerine getirmekte büyük gayret gösterirdi.

Kehmes'in ba'zı arkadaşları zaman zaman yanına gelir, otururlar idi. Bir gün annesi, "Evlâdım! Senin arkadaşlarını pek beğenmiyorum. Bir daha onlarla oturup kalkma, demişti. Bunun üzerine, Kehmes (radıyallahü anh) arkadaşlarının yanına gidip, annesinin sözlerini aynen nakledip, bir daha kendisini aramamalarını söyledi.

Kehmes hazretleri nefsine hiç fırsat vermez, her zaman onu kınardı. Bir gün ve gecede bin rek'at namaz kılardı. Biraz yorgunluk hâsıl olduğu zaman nefsine: "Ey nefsim kalk. Sen her kötülüğün başısın. Vallahi senden, Allah için bir an bile memnun değilim."

Kehmes bin Hasan (radıyallahü anh), Mekke-i mükerremede kırkbin dinara bir ev satın almış, aldıktan sonra da bir hayli masraf yapmıştı. Bir ikindi namazından sonra onun ziyâretine geldiler. Birisi evin tavanlarına doğru bakarak, böyle bir evin olduğu için çok seviniyorsundur herhalde, deyince, "Vallahi değil, kırkbin dört dirheme de almış olsaydım, yine sevinmezdim. Önemli olan hayırlı olmasıdır" buyurdu.

¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-6, sh. 211

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-8, sh. 450

3) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-7, sh. 720

4) Kuşeyrî cild-1, sh. 289

5) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 174